

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
К.Д. № 10/2023 г.

СТ А Н О В И Щ Е

по предмета на конституционно дело № 10/2023 г.

от

Фондация „Антикорупционен фонд“

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Представям на Вашето внимание настоящото становище от името на Фондация „Антикорупционен фонд“ (АКФ) по искането на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност на следните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК): чл. 213, ал. 4 - 6, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 119, ал. 1, чл. 121, ал. 1 и чл. 127, т. 3 от Конституцията; чл. 247б, ал. 2 и чл. 250, ал. 1, т. 2, поради противоречие с чл. 121, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията; чл. 411а - чл. 411и, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2; чл. 8, чл. 117, ал. 2, чл. 121, ал. 1 и чл. 127, т. 3 от Конституцията, както и установяване на противоконституционност на следните разпоредби на Закона за съдебната власт (ЗСВ): чл. 30, ал. 5, т. 21 и т. 22 и ал. 7, чл. 112, ал. 6, чл. 147, ал. 7, чл. 173а, чл. 230, ал. 1, изр. 3 и чл. 230а, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 117, ал. 2, чл. 121, ал. 1 и чл. 127, т. 3 от Конституцията; чл. 33, ал. 3 и чл. 173, ал. 11 и ал. 12, §31, ал. 2 от ПЗРЗИДНПК, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2 и чл. 130, ал. 1 от Конституцията; §41 от ПЗРЗИДНПК, поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117, ал. 1 от Конституцията.

Считаме искането за основателно в частта относно §31, ал. 2 от ПЗРЗИДНПК. Междувременно от парламента е отменена разпоредбата на §41 от ПЗРЗИДНПК, но тъй като същата е идейно преповторена с несъществени промени в §2 от ПЗРЗДЗСВ (ДВ, бр. 69 от 2023 г.), това според нас изисква произнасяне на Конституционния съд (КС) относно непроменената по смисъл атакувана част на нормата, касаеща провеждането на нов избор на членове на Висшия съдебен съвет (ВСС) от органите на съдебната власт. Считаме искането в тази част също за основателно.

В останалите части го считаме за неоснователно.

Съображенията ни ще бъдат представени по отделните тематични аспекти на искането, както следва:

I. Относно въвеждането на съдебен контрол върху някои прокурорски постановления за отказ от образуване на досъдебно производство

Според вносителя Конституцията давала на прокурора „обвинителен монопол“, който се разпростира дори и върху решението дали въобще да започне разследване, а съдебният контрол върху това решение би бил, от една страна, накърняване на възможността на прокурора да го вземе по вътрешно убеждение, а от друга – изопачаване на конституционната функция на съда да правораздава.

Ако това твърдение беше вярно, то тогава без съмнение противоконституционни биха се явили както започването на разследване от друг орган без санкцията на прокурор по реда на чл. 212, ал. 2 от НПК, така и контролните функции на съда не само при прекратяването или спирането на вече образувано разследване, но дори и на досъдебната фаза на наказателния процес по принцип.

Никога не е имало спор, че наказателно производство може конституционносъобразно да бъде започнато и от друг орган, различен от прокурора. Възприемането на обратното би ни довело до житейски абсурдното положение разследващите органи да не могат да извършват необходимите действия по разследване за незабавно събиране на доказателства при неотложност, за да не се окаже, че ще накърнят „обвинителния монопол“ на прокурора и неговото вътрешно убеждение дали конкретният случай налага започване на разследване. Всъщност, без предварителната санкция на

прокурор разследващ орган би могъл не само да започне разследване, но дори и да привлече дадено лице в качеството на обвиняем по реда на чл. 219, ал. 2 от НПК, което на още по-силно основание разобличава тезата за „обвинителния монопол“, разбираан от вносителя като напълно необезпокоявано от никого и нищо всевластие на прокурора върху всяко едно съществено решение на досъдебната фаза на процеса.

КС вече се е произнасял не само, че съдебният контрол върху прекратяването на наказателното производство от прокурора не противоречи на Конституцията (Решение № 7 от 2004 г. по к.д. № 6/2004 г.), но даже и че не ѝ противоречи прекратяването на наказателното производство на досъдебната фаза на процеса от самия съд (Решение № 1 от 1999 г. по к.д. № 34/1998 г.). След като това е така по отношение на прекратяването на разследването, то не би имало никаква логика положението да е различно при изначалния отказ въобще да бъде започнато такова.

По същество, „прекратяването“ и „отказът“ представляват различни процедурни проявления на едно и също решение на прокурора – да „затвори“ случая, да преустанови по-нататъшно изясняване на факта на твърдяното престъпление. Да, в единия случай позовава решението си на събрани в хода на разследване по правилата на НПК „доказателства“, а в другия – на събрани в хода на предварителна проверка или извлечени от самото съобщение за твърдяното престъпление и съпътстващите го материали „данни“, но и в двата все прави преценка на основателността или достатъчността на информацията за твърдяното престъпление, и като резултат все преустановява по-нататъшното процесуално развитие на казуса.

В много случаи материалите, събрани в една предварителна проверка, впоследствие след образуването на досъдебното производство се събират отново чрез способите на НПК, което е отражение не на същностно различна дейност, а на формализъм, който налага относително висок праг за образуване на досъдебно производство и последователното извършване и на извънпроцесуална, и на процесуална дейност за приобщаването на една и съща информация.

Различното третиране на „прекратяването“ и „отказа“ от гледна точка на възможностите за тяхната външна проверка, при възприемане на тезата за противоконституционност на вносителя, би ни изправило пред логически абсурдно положение. При идентични фактически обстоятелства, но ако

формалното разследване е започнато например от орган на МВР и тогава прокурорът може само да го прекрати, то това би могло да подлежи на конституционносъобразен съдебен контрол, но ако не е започнато разследване, а случаят е изпратен в прокуратурата като преписка с евентуални данни за престъпление и прокурорът откаже въобще да го образува, то тогава съдебният контрол би бил противоконституционен. Така възможността за съобразен с Конституцията съдебен контрол ще зависи единствено от решението на полицията как практически да подходи към даден случай, което само по себе си е лишено от логика.

Съдебният контрол на досъдебната фаза на процеса очевидно често излиза извън рамките на типичната правораздавателна дейност по решаване на правни спорове, но въпреки това не е противоконституционен, защото съдът може да осъществява и неправораздавателни функции. Какъв правен спор между две страни в условията на състезателност решава съдът, например когато разрешава или одобрява извършването на принудителни или тайни действия за събиране на доказателства?

Контролът, осъществяван от външен и независим орган в лицето на съда, е сред най-важните гаранции за законосъобразността на действията и решенията, които се извършват и вземат в непубличната фаза на процеса под ръководството на държавния орган, който инкорпорира у себе си и решаваща, и обвинителна „монополна“ функция. Липсата на публичност, т.е. на възможност за обществен контрол, съчетана с характерната за съвременния български наказателен процес голяма неконтролирана и небалансирана власт на прокурора по ръководство, решаване и обвинение¹ са базисна предпоставка за властнически произвол.

¹ Властта на прокурора в съвременния български наказателен процес е неконтролирана и небалансирана в сравнение с положението му както в множество други европейски правни системи, така и в българския наказателен процес след Освобождението.

Например европейски системи, в които съществува контролна процедура, в резултат на която съдът може да провери решението на прокурора да не обвини и да укаже повдигане на обвинение са тези на Англия и Уелс, Германия, Италия, Нидерландия, Румъния, Турция и др.

Европейски системи, в които съществува процедура за противотежест, в резултат на която частен субект може да повдигне обвинение при отказ на прокурора да го направи са тези на Англия и Уелс, Испания, Хърватия, Норвегия, Унгария, Франция и др.

Отделно, в държави, които са запазили фигурата на ръководещия разследването съдия-следовател, контролът се упражнява чрез възможност на засегнатите лица да се конституират и пред него: Испания (където съдия-следователят има роля по ръководство на разследването, но не и по внасяне на обвинителен акт, което обаче се компенсира от възможностите за частно обвинение и *actio popularis*), Франция, Люксембург и др.

В този смисъл, съдебният контрол върху прокурорските решения по дефиниция и изначално няма как да бъде противоконституционен, защото се явява основно средство за постигане на необходимата за всяка една правова държава система на контрол и противотежести при упражняване на власт като същностна характеристика на върховенството на правото. Точно обратното, противоречаща на този принцип е изведената в искането теза, че решението дали да започне едно разследване би трябвало да бъде заключено само в рамките на една-единствена институция – прокуратурата, без никаква възможност нито за външна независима проверка на правилността му в случай на отказ от разследване, нито за какъвто и да е балансиращ алтернативен ред, по който биха могли да бъдат защитени и интересът на пострадалия, и общественият интерес от разследване на престъплението и наказване на виновния.

Становището ни е, че на съдебен контрол би следвало да подлежат всички откази от образуване на досъдебно производство, а създадените от законодателя „филтри“ са нецелесъобразни, не са адекватно защитени с приложените мотиви, могат да доведат до практически трудности и опасност от нецелено допълнително стесняване от практиката на приложното поле на съдебния контрол. Но това няма отношение към въпроса дали възможността за обжалване пред съд на някои откази, а на други – не, е противоконституционна. Предвиждането на различен ред със засилени гаранции в зависимост от тежестта или вида на престъплението е нещо съвсем обичайно и естествено за наказателните процедури и категорично не е противоконституционно.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за неоснователно.

След Освобождението, по приетия през 1897 г. Закон за углавното съдопроизводство прокурорът има правомощието да започне углавното (наказателното) преследване, но не във всички случаи и няма монопол върху обвинението. Налице са различни механизми за контрол и противотежест – участие на съдия-следовател при предварителното следствие, засилена роля на съда. Например наказателното преследване при престъпления от общ характер (публични престъпления) може да се започне и от съдия-следовател, и от мировия съдия. Прокурорът не може еднолично да се разпорежда и с крайната съдба на разследването – прекратяването на предварителното следствие например се извършва от съда, по предложение на прокурора. А ако съдът не се съгласи със заключението на прокурора за прекратяване, сам издава определение за предаване на съд на лицето, спрямо което е възбудено наказателно преследване, което определение замества обвинителния акт на прокурора (Велчев С. „Прокурорският надзор. Произход, развитие, функции“, НБУ, 2021 г. – стр. 178-179; 190-191).

II. Относно предоставянето на правна възможност на съда да прекрати наказателното производство в разпоредително заседание, когато прецени, че деянието, описано в обвинителния акт или в тѣжбата, не съставлява престъпление

Възприемането на изложените от вносителя аргументи в тази част на искането би означавало възприемане на тезата, че съдът въобще никога не би могъл конституционносъобразно да прекрати наказателното производство преди разглеждане на делото по същество, защото така ще ограничи „суверенната власт на прокурора да повдига обвинение по дела от общ характер“ и ще лиши останалите участници в наказателното производство от „състезателност, публичност и анализ на доказателствата по същество“.

С какво преценката на съда, че в обвинителния акт е описано деяние, за което е изтекла давността за наказателно преследване например, трябва да бъде третирана по-различно от тази, че е описано деяние, което не съставлява никакво престъпление?

Очевидно атакуваната разпоредба не въвежда никаква възможност за съда за предварителен контрол и върху основателността на обвинението преди решаването му по същество, на това дали обвинителят има достатъчно силни аргументи да повдигне обвинение, „основания да води дело“, каквито въпроси се решават в предварителни процедури в много правни системи². У нас преценката на основателността на обвинението преди решаването на делото по същество от съда си остава само и единствено във властта на прокурора, което всъщност е проблемът от гледна точка постулатите на правовата държава предвид концентрацията на неконтролирана и небалансирана власт, а не предвиждането на възможност съдът да не гледа дело по обвинителен акт, който въобще не описва никакво престъпление.

Странно е намесването от вносителя на правата на пострадалия при изложената аргументация.

² Например добре известното „голямо жури“ от граждани, което взема решението дали има достатъчно основания (обвинението е съпроводено с достатъчно доказателства) за предаване на обвиняемия на съд, исторически възниква първо в прецедентното право на Англия и оттам е реципирано в много юрисдикции, но понастоящем е запазено само в САЩ и Либерия. Заместено е обаче от процедура със сходна цел – „предварително изслушване“. Процедури, в които съдът прави първоначална преценка на достатъчността на доказателствата за водене на съдебен процес, съществуват и в редица страни от континенталната система – например Германия, Италия, Люксембург, Полша, Румъния.

Пострадалият, който, според същия този вносител в същото това искане, би било противоконституционно да получи въобще правото да поиска съдебна проверка на решението на прокурора да не започне разследване по твърдението си, че има извършено престъпление, сега се оказва с нарушени права, ако сам съдът откаже да гледа дело по едно изначално несъставомерно обвинение, която преценка дори може да обжалва пред по-горната съдебна инстанция.

Очевидно загрижеността за правата на пострадалия е там само колкото да създава обем и привидна тежест на искането.

Атакуваната разпоредба не създава нищо повече от минимален стандарт за защита на правата на гражданите срещу напълно негодни обвинения и опазване на обществения интерес от водене на скъп, но изначално безсмислен съдебен процес, и поради това не може да бъде противоконституционна.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за неоснователно.

III. Относно процесуалните аспекти на механизма за търсене на отговорност за престъпления, извършени от главния прокурор или негов заместник

Оставаме на вече многократно заявяваната си позиция, че най-адекватното и устойчиво изпълнение на решението на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по делото „Колеви срещу България“ всъщност минава през преосмисляне на поне един от двата постулата:

1) Че само и единствено прокурор може да осъществява наказателно преследване по дела от общ характер, в това число и да преследва наказателно високопоставените ръководители на прокуратурата;

2) За изключително силното позициониране на главния прокурор в съдебната система и при управлението на прокуратурата, вследствие на което разполага с настоящата си огромна нормативна и фактическа власт върху всички останали прокурори.

Без предприемане на действия за промяна на поне едно от горните, всички предлагани нормативни решения от законодателната власт биха били изложени на опасността да не сработят достатъчно добре практически поради проблеми от най-разнообразно естество (каквито наблюдаваме и в момента по

отношение на атакуваните от вносителя разпоредби на новосъздадения механизъм), дори и всеки един техен аспект да бъде преценен като съобразен с Основния закон.

На мнение сме, че настоящият механизъм все пак успя да се справи със считаната от нас за непосилна задача едновременно и да преодолее всички неудачи на предишните неуспешни опити като създаде комплекс от норми за независимо разследване и наказателно преследване на главния прокурор и неговите заместници, и да остане в зададените от действащата Конституция тесни рамки.

Конкретно, настоящият механизъм съумя да уреди най-съществените въпроси, по които предшествениците му несъмнено се провалиха: да регулира удачно позиционирането в прокурорската йерархия на прокурора по разследване на главния прокурор и неговите заместници и вътрешноинституционалните му отношения с онези, които е призван да разследва, както и възможността за ведомствен и външен контрол върху актовете му, който, от една страна, да не го изложи на риска да попадне под пълното влияние на традиционната прокурорска йерархия, а от друга – да гарантира, че няма да остане безконтролен и в позиция да злоупотреби с властта си било като неоснователно провежда наказателно преследване срещу главния прокурор, било обратното.

По отношение на изложените от вносителя аргументи за противоконституционност на конкретните разпоредби на механизма:

1) Администрирането от ръководителя на наказателната колегия на Върховния касационен съд (ВКС) на съобщенията за извършени престъпления от главния прокурор не може да бъде проблематично по никакъв начин. За да се гарантира изискуемата на всяка стъпка независимост на органите, които ще се занимават със сигналите срещу главния прокурор, е необходимо и първоначално администриращият ги орган да бъде независим от засегнатия в тях, поради което и преценката дали не се касае за явно несъстоятелни съобщения, за които активирането на механизма би било просто безсмислено, е подходящо да бъде направена от ръководителя на наказателната колегия на ВКС. Тъй като той няма да извършва никакво произнасяне по същество на сигналите чрез преценка на обосноваването им, нито ще изяснява данните в тях, а просто ще ги препраща или за активиране на механизма, или към прокуратурата за произнасяне по общия ред, това няма как да наруши никое

конституционно изискване към положението му на съдия. Подобна дейност по обикновено препращане на сигнали към компетентните органи на товарените с административни функции съдии са извършвали винаги.

2) Не е налице твърдяното от вносителя отклонение от общия ред по отношение на изискванията за образуване на досъдебно производство – необходими и тук са законен повод и достатъчно данни. При наличието на съобщение за извършено престъпление, освен когато то не съдържа съвсем никакви или единствено явно необосновани данни за престъпление, това съобщение активира механизма и процедурата по назначаване на „ad hoc прокурора“, но няма разлика в предпоставките за образуване на досъдебно производство в сравнение с общия ред.

3) Възприемането на аргумента на вносителя, че тъй като главният прокурор е винаги известно лице, то непосочването на имената му в акта за образуване на досъдебно производство на практика не му давало същите гаранции за защита в сравнение с останалите граждани, които остават анонимни на този етап, би означавало, че наказателно производство за престъпление, евентуално извършено от главния прокурор, никога и при никакви предпоставки въобще не би могло да бъде започнато по какъвто и да е особен ред, ако първоначалните данни сочат на него като потенциален извършител.

4) Съдията, който е определен на случаен принцип за „ad hoc прокурор“, се назначава именно като прокурор при Върховна касационна прокуратура (ВКП), което прави несъстоятелен аргумента на вносителя, че този прокурор придобивал особен статут на фигура вън от прокурорската структура. Същото следва да се каже и относно възражението на вносителя относно прокурора, осъществяващ контрол върху действията на прокурора, разследващ главния прокурор – той също придобива статут на лице от типичната прокурорска йерархия. С някои адаптации е запазен обликът на вътрешния контрол и йерархията в прокуратурата и спрямо прокурора, разследващ главния прокурор, и спрямо прокурора, осъществяващ контрол върху действията на първия. Служебен контрол по традиционния вертикал остава възможен при липса на конфликт на интереси, т.е. когато висшестоящият контролиращ не е засегнат от разследването.

5) Различният ред за обжалване на отказите от образуване на досъдебно производство единствено пред съд не е противоконституционен, доколкото се

касае за особени правила, самото съществуване на които се налага именно заради специфичното властово положение на засегнатите лица в йерархията на прокуратурата, каквото притежават само те, не и другите граждани или длъжностни лица, и необходимостта от съобразяване на тази реалност при преценката как най-удачно да бъдат осъществяван контролът върху актовете на особения прокурор.

Като принципно положение следва да се подчертае, че различното третиране на главния прокурор и неговите заместници относно начина, по който да бъдат разследвани и обвинявани се налага именно заради факта, че те стоят на върха на строго йерархично изградената като нормативни правила и действаща култура структура, осъществяваща и ръководството на разследването, и твърдения от самия вносител „монопол“ върху обвинението. Отделно от това главният прокурор заема особено място в системата на държавна власт по принцип както предвид горното, така и заради силната му позиция във ВСС и при управлението на прокуратурата.

След като различният ред се налага именно заради специфики на самите субекти, които ги поставят в привилегирована позиция в сравнение с останалите граждани или субекти на власт по отношение на потенциалното им разследване и наказателно преследване, то тогава абсурдно е да се говори за дискриминация или неравно третиране. Доведена докрай логиката на вносителя би ни извела до заключението, че всякакви особени наказателни процедури в зависимост от субекта биха се явили противоконституционни заради дискриминация и неравно третиране по принцип, а в частност никакви особени правила за разследването и обвиняването на главния прокурор никога не биха могли да бъдат създадени.

б) Единствено недоумение може да буди твърдението, че ако за разследващи органи в тези случаи биха се определяли такива от изпълнителната власт, то това би нарушило куп конституционни принципи, но същевременно е напълно в реда на нещата тези разследващи органи да бъдат част от същата изградена на строго йерархичен принцип и с такава култура структура, ръководителите по върховете на която трябва да разследват. И тук следва да се отбележи, че особените правила за определяне на разследващите органи по дела срещу ръководителите на прокуратурата в сравнение с останалите магистрати се налага именно заради особеното властово положение, което заемат първите в сравнение с останалите.

Опасенията от политическо влияние през разследващите органи са силно преувеличени предвид липсата на автономност на последните, които се явяват процесуално подчинени и под пълната власт на прокурора, който би могъл да ги отстрани във всеки един момент при констатиране на политическа ангажираност или по други подобни причини. От друга страна, разследваното лице има на разположение средства за защита срещу потенциална недобросъвестност на самия особен прокурор.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за неоснователно.

IV. Относно устройствените аспекти на механизма за търсене на отговорност за престъпления, извършени от главния прокурор или негов заместник, и по-конкретно назначаването от прокурорската колегия на ВСС на съдия за прокурор по разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, както и свързаните с него разпоредби

В допълнение към вече изложеното относно процесуалните аспекти на механизма следва да се изтъкне, че редът за назначаване на „ad hoc прокурора“ и неговия контролиращ изцяло съответстват на изричното изискване на чл. 129, ал. 1 от Конституцията това да бъде сторено от съответната колегия на ВСС. Че назначаването следва да се извърши в условията на „обвързана компетентност“, не е противоконституционно, доколкото Конституцията никъде не въвежда изискване как трябва да действа Съветът. Примери за назначения при обвързана компетентност има и към момента – магистрат, който е напуснал съдебната система, за да заеме министерски пост, се възстановява от съответната колегия на Съвета без право на преценка и това не я превръща в „изпълнител на чужда воля“.

Двамата прокурори несъмнено стават част от действащата прокурорска структура, както вече беше посочено по-горе, а това, че ще се занимават с определен тип прокурорска дейност или че ще изпълняват тези си функции временно с възможността да се върнат обратно в съда, няма как да обуслови противоконституционност на каквото и да е основание. И към момента много прокурори в различни прокуратури се занимават само и единствено с определен вид прокурорска дейност, а съдии могат да станат временно административни ръководители или заместници на такива в прокуратурата, след което да се завърнат в съда.

Специфичните правомощия, които следва да изпълняват двамата прокурори, вече беше пояснено, че се налагат заради самата същност на особените правила.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за неоснователно.

V. Относно различните мнозинства за избор и освобождаване на главния прокурор и на председателите на ВКС и Върховния административен съд (ВАС)

Според вносителя неравно третиране се явява предвиждането на различни мнозинства във ВСС при избора и освобождаването на главния прокурор, от една страна, и председателите на върховните съдилища, от друга.

Според нас Конституцията не въвежда изискване за еднакво третиране на заемащите тези три позиции, защото и самите позиции са с различно съдържание на притежаваните правомощия и упражняваната власт. Главният прокурор е начело на прокуратурата, в която действат строги правила на субординация, и по силата на Основния закон еднолично осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори. Председателите на върховните съдилища пък са „първи сред равни“ и то в дадения съд, а не в цялата система на съдилищата. Това само по себе си доказва, че позициите им далеч не са равностойни.

Макар и тримата да са членове по право на ВСС, и там положението им не е идентично. Тъй като главният прокурор еднолично е осъществявал и ще осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на прокурорите във ВСС преди и след мандата им в този орган, това създава разумното очакване, че професионалната квота на прокурорите би била винаги изкушена да гласува в подкрепа на главния прокурор. Същото не би било налице по отношение на професионалната квота на съдиите и председателите на върховните съдилища.

В този смисъл предвиждането на различни мнозинства за избор или освобождаване на „тримата големи“ според нас не може да се яви дискриминационно и следователно противоконституционно, отделен е въпросът доколко конкретното законодателно решение е удачно.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за неоснователно.

VI. Относно приложимостта на промяната на мнозинството във ВСС, необходимо за освобождаване на главния прокурор, спрямо неприключило производство с такъв предмет

§31, ал.2 от ПЗРЗИДНПК предвижда, че неприключените производства по чл. 30, ал. 2, т. 2 и 6 от ЗСВ се довършват при условията и по реда на този закон, т.е. започналото производство по предложение за предсрочното освобождаване на главния прокурор трябва да се довърши при условията на променения закон, т.е. с вече намаленото мнозинство, изискуемо за уважаване на предложението.

Според нас подобно законодателно разрешение противоречи на конституционните принципи на правовата държава и разделението на властите. Чрез използване на правото си да приема закони партийното мнозинство в законодателния орган може да се намеси директно в развиваща се към момента процедура пред ВСС, като по изцяло конюнктурни причини, свързани само и единствено с конкретния случай и желанието си за запазване/прекратяване на мандата на даденото лице на поста, или да направи процедурата напълно безпредметна, създавайки недостижимо в действителност мнозинство за уважаване на разглежданото искане, или обратното, прекомерно да я улесни, създавайки лесно достижимо предвид моментната ситуация мнозинство.

Подобна намеса на законодателния орган в неприключила процедура пред друг конституционен орган с такива съществени последици като предсрочното освобождаване на ръководителя на прокуратурата би могла да бъде мотивирана единствено със сериозни аргументи, които недвусмислено да елиминират опасението, че зад „димната завеса“ на формално декларираната цел за трайно законово преуреждане на материята по избор и освобождаване на главния прокурор, всъщност не стои скритата основна цел за решаването на конкретния персонален въпрос, свързан с личността на моментно заемачия поста.

Когато такива аргументи напълно липсват и не само, че не могат да бъдат изведени от цялостното поведение на институциите в развилите се събития около визираните и законова промяна, и паралелно провела се процедура пред ВСС, а даже обратното, остава единствено възможният извод, че атакуваната разпоредба се отнася именно до конюнктурна промяна, целяща уреждане на единичен случай. А това без никакво съмнение е в нарушение на

принципа на правовата държава като държава на правната сигурност, в която съдържанието на правовия ред е ясно и недвусмислено и законите се приемат, за да регулират трайно обществените отношения. Недопустимото влияние от такъв тип несъмнено нарушава и принципа за разделение на властите.

Съвсем отделен е въпросът относно основателността на самото предложение.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за основателно.

VII. Относно предвиждането на повторен избор на членове на ВСС от органите на съдебната власт

Сходни по смисъл като с изложеното в предходната точка са аргументите ни относно противоконституционността на законовата разпоредба, която предвижда провеждането на нов избор на членове на ВСС от органите на съдебната власт след вече проведен такъв.

Тъй като в действителност този текст в закона означава ни повече, ни по-малко отмяната с акт на парламента на вече проведени избори в съдебната власт за членове на ВСС, то едно такова решение на законодателя може да бъде мотивирано само и единствено със солидни аргументи, които детайлно да разяснят причините, налагащи го, за да може да се защити тезата, че би било съответно с принципите на правовата държава и разделението на властите.

Липсата на такава аргументация, съчетана с факта на непроменените други условия на провеждане на вече преминалите и очакваните бъдещи избори, е достатъчна да се приеме, че актът на парламента е противоконституционен.

Ако се възприеме обратната теза, това на практика би ни довело до абсурдното положение парламентът да може във всеки един случай необосновано просто да отмени всякакъв вече проведен избор, който се регулира със закон.

И тук, съвсем отделен е въпросът, че всъщност солидни аргументи за повтаряне на избора специално за съдийската квота има предостатъчно.

Предвид изложеното, считаме искането в тази му част за основателно.

06.09.2023 г.

старши правен експерт

при АКФ:

/Андрей Янкулов/

